

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-22>

MARITIME SECURITY AS A KEY FACTOR INFLUENCE ON THE ACTIVITIES OF INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATIONS

МОРСЬКА БЕЗПЕКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ВПЛИВУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ МОРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Mitin Yurii Oleksandrovych

*Senior Lecturer of the Department
“Navigation and ship’s handling”
Danube Institute of the National
University “Odesa Maritime Academy”
Izmail, Ukraine*

Мітін Юрій Олександрович

*старший викладач кафедри навігації
і управління судном
Дунайський інститут Національного
університету «Одеська морська
академія»
м. Ізмаїл, Україна*

Морський транспорт є основою світової торгівлі: понад 80% вантажів переміщується морськими шляхами. Тому забезпечення морської безпеки є стратегічним завданням для держав, міжнародних організацій та приватних компаній. Під морською безпекою розуміють комплекс заходів, спрямованих на захист судноплавства, портової інфраструктури, морського середовища та економічних інтересів. У сучасних умовах зростає кількість загроз, що робить міжнародну співпрацю вирішальним фактором ефективного управління морським простором.

Морська безпека охоплює як традиційні аспекти – безпеку судноплавства, пошук і рятування, протидію аваріям – так і нетрадиційні: боротьбу з піратством, тероризмом, незаконною міграцією, контрабандою, кіберзагрозами та екологічними ризиками [1].

До основних елементів морської безпеки належать:

- захист суден та портів від протиправних дій;
- морська екологічна безпека;
- навігаційна безпека;
- безпека екіпажу та вантажів;
- захист критичної морської інфраструктури.

Глобальний характер морської діяльності робить неможливим забезпечення безпеки лише силами однієї держави. Необхідна багаторівнева та узгоджена система міжнародних правил і норм.

Основні загрози морській безпеці:

- Піратство та збройні напади – такі регіони, як Аденська затока чи Гвінейська затока, тривалий час залишаються зонами підвищеної

небезпеки. Піратські угруповання становлять значну загрозу для суден, екіпажів і вантажів.

– Морський тероризм – терористичні атаки на судна або портові об'єкти можуть спричинити масштабні людські та економічні втрати. Тому держави запроваджують спеціальні режими охорони портових засобів і суден.

– Контрабанда та незаконне перевезення людей – морські шляхи активно використовуються злочинними мережами для транспортування зброї, наркотиків та нелегальних мігрантів. Це створює ризики для безпеки національних кордонів.

– Кіберзагрози – сучасні навігаційні та логістичні системи можуть стати об'єктами кібератак, що здатні порушити роботу портів чи привести до аварій суден.

– Екологічні загрози – розливи нафти, забруднення хімічними речовинами та аварії танкерів мають довготривалі наслідки для морських екосистем [2].

Найважливіші міжнародні документи у сфері морської безпеки:

– Конвенція ООН з морського права (UNCLOS) – визначає правовий режим морських зон, права і обов'язки держав, принципи свободи судноплавства [3];

– Конвенція SOLAS – встановлює стандарти безпеки життя на морі [4];

– Конвенція MARPOL – регулює запобігання забрудненню з суден [5];

– Кодекс ISPS (International Ship and Port Facility Security Code) – визначає вимоги до охорони суден та портів [6];

– Конвенція SAR – регулює міжнародну систему пошуку і рятування.

Міжнародна морська організація (ІМО) є ключовим спеціалізованим агентством ООН, відповідальним за безпеку судноплавства та запобігання забрудненню морського середовища. Організація розробляє обов'язкові та рекомендовані стандарти, проводить аудит держав-членів, координує реагування на аварії.

Інтерпол і Європол ці структури здійснюють боротьбу з морською злочинністю, координують обмін інформацією між правоохоронними органами різних держав.

НАТО та воєнно-морські коаліції проводять операції з патрулювання, супроводу суден, протидії піратству та терористичним загрозам. Прикладом є операція НАТО «Ocean Shield» в Аденській затоці.

Європейське агентство з морської безпеки (EMSA) забезпечує технічну підтримку країнам ЄС, здійснює моніторинг через супутникові системи, координує реагування на забруднення морів [7].

Регіональні координаційні центри, у різних частинах світу функціонують центри для боротьби з піратством та обміну даними (Сінгапур, Кенія, Ємен, ОАЕ).

Сучасні тенденції та перспективи розвитку морської безпеки:

- Цифровізація та кіберзахист: впровадження систем AIS, супутникового моніторингу, комплексів дистанційного спостереження;
- Використання дронів для контролю акваторій та пошуку порушень;
- Підвищення екологічних вимог до судноплавства в умовах глобальних змін клімату;
- Розширення співпраці між державами через міжнародні програми, навчання та спільні морські операції;
- Розвиток безпілотного судноплавства, що вимагає нових регуляторних стандартів [8].

Висновки. Морська безпека є комплексною сферою, що охоплює питання захисту судноплавства, навігаційної безпеки, екології, боротьби зі злочинністю та тероризмом. Міжнародні морські організації відіграють ключову роль у формуванні глобальних стандартів, координації держав та забезпеченні стабільності морського простору. У сучасних умовах ефективність морської безпеки залежить від інтегрованого підходу, використання сучасних технологій та співробітництва на глобальному й регіональному рівнях.

Література:

1. Махінчук В. Морська безпека: міжнародно-правові аспекти. Київ : НаУКМА, 2020.
2. Воронін О. Піратство та морська злочинність у XXI столітті. Харків : Право, 2021.
3. United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS). United Nations, 1982
4. International Maritime Organization. SOLAS: International Convention for the Safety of Life at Sea. London : IMO, останнє вид.
5. International Maritime Organization. MARPOL: International Convention for the Prevention of Pollution from Ships. London: IMO, останнє вид.
6. International Ship and Port Facility Security (ISPS) Code. London : International Maritime Organization, останнє вид.
7. European Maritime Safety Agency. Annual Report. Lisbon : EMSA
8. Зигрій О. Міжнародні морські організації та стандарти безпеки судноплавства. Одеса : ОНМА, 2019.